

---

## **Wat mag je van burgers verwachten voordat de hulpdiensten arriveren?**

---

De veiligheid die vroeger werd gezien als een taak van de overheid alleen, werd in de jaren tachtig van de vorige eeuw een gedeelde verantwoordelijkheid. Eenieder – burgers, ondernemingen en organisaties – werd geacht zijn eigen verantwoordelijkheid te nemen. Helaas heeft de overheid nooit duidelijk gemaakt wat je van die eigen verantwoordelijkheid mag verwachten.

Merkwaardig genoeg gold deze onduidelijkheid niet voor burgers, omdat het noodweerartikel uit 1886 en het burgerarrest uit 1921 wél beschreven wat je van burgers bij agressie mocht verwachten. Alleen zijn deze artikelen door de rechterlijke macht altijd beperkt uitgelegd uit angst dat zij eigenrichting zouden kunnen gaan bevorderen.

Lange tijd werd burgers zelfs afgeraden om handelend op te treden, want bij het uitdelen van een klap zouden zij weleens kunnen worden vervolgd. Kortom, terughoudendheid was het gevolg.

Nu valt uit verschillende voorbeelden en/of arresten en uitspraken van politici<sup>1</sup> waar te nemen dat 'zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid' weer worden gewaardeerd en gehonoreerd. Het lijkt zelfs dat de rechtspraak het noodweer artikel uit 1886 130 jaar later in ere herstelt, mits het handelen van de burger geen agressie heeft uitgelokt, het geen afrekening is geworden en er geen sprake was van een bepaald voornemen.

Nu er meer eensgezindheid ontstaat over het handelend mogen optreden van burgers, rest de vraag of de burgers (nog) bereid zijn om dit te doen. De SMV stelt voor om dit proefondervindelijk vast te stellen. Met het openbaar vervoer worden gesprekken gevoerd om te zien of geselecteerde en enigszins getrainde of voorbereide burgers bereid en ook in staat zijn om een helpende hand te bieden.

Hier wordt in principe onderzocht of burgers – alsnog – bereid zijn om aan het noodweerartikel en burgerarrest inhoud te geven.

---

<sup>1</sup> Bijv. Deurne en de Thalys en uitspraken van o.a. Fred Teeven over het 'inbrekersrisico'; premier Rutte bij de presentatie van het regeerakkoord 2012; "En mocht u onverhoopt geconfronteerd worden met een inbreker in huis, en u slaagt erin om die met een paar ferme tikken het huis uit te jagen, dan wordt de inbreker in de boeien afgevoerd en niet u"; oud-minister Opstelten: "Initiatieven waarbij burgers de politie een handje helpen, bij preventie en opsporing, verdienen steun. Actieve deelname van burgers komt niet alleen de veiligheid ten goede. Het vergroot ook het veiligheidsbewustzijn van de burgers zelf."